

Opinnäytetyö (AMK)
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja
2012

Sanna Helin

MITEN KÄYTÄNNÖN TYÖELÄMÄ VOI TUKEA HOITOTYÖN OPISKELUUN SITOUTUMISTA KOKO OPISKELUN AJAN?

– Alle kaksi vuotta toimineiden
opiskelijavastaavien näkemykset

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma | Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Marraskuu 2012 | Sivumäärä 32+3

Ohjaaja: FT Maika Kummel

Sanna Helin

MITEN KÄYTÄNNÖN TYÖELÄMÄ VOI TUKEA HOITOTYÖN OPISKELUUN SITOUTUMISTA KOKO OPISKELUN AJAN? – ALLE KAKSI VUOTTA TOIMINEIDEN OPISKELIJAVASTAAVIEN NÄKEMYKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miten käytännön työelämä voi tukea sairaanhoitajaopiskelijaa sitoutumaan opiskeluun koko koulutuksen ajan. Työn tavoitteena oli saada tietoa käytännön työelämän roolista opiskelijan tukemisessa, jotta kummiluokkatoimintaa voidaan kehittää opiskelijaa tukevaksi.

Tutkimus oli osa Tulevaisuuden sairaala – Hoitotyön kehittämisprojektia 2009–2015 (Hoi-Pro) ja jo päättyneitä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin T-sairaalan toiminnan kehittämisen hanketta.

Tutkimukseen osallistui viisi Taitava ohjaaja-koulutuksen käyneitä opiskelijavastaavaa, jotka työskentelevät Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä (VSSH).

Tutkimuksessa käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää. Tutkimusongelmiksi muodostuivat 1) miten käytännön työelämä voi tukea sairaanhoitajaopiskelijan sitoutumista opiskeluun opiskelijavastaavien näkökulmasta, 2) miten opiskeluun sitoutumista voi tukea soveltamalla teoretietoa käytäntöön ja 3) miten opiskeluun sitoutumista voi tukea ohjatussa harjoittelussa. Aineistonkeruu toteutettiin teemahaastatteluna huhtikuussa 2012 ja analysoitiin sisällönanalyysiä käyttäen.

Tutkimuksen tulosten mukaan opiskelijavastaavat kokivat, että käytännön työelämällä on mahdollisuuksia tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun. Opiskelijavastaavat kokivat voivansa tukea opiskelijaa parhaiten ohjatun harjoittelun aikana, antamalla myönteisen ja realistisen kuvan sairaanhoitajan työstä. Opiskelijan tullessa harjoitteluun hänet tulee ottaa positiivisesti vastaan sekä järjestää hyvä, että riittävä perehdytys. Ohjatun harjoittelun aikana tulee olla riittävästi oppimistilanteita. Opiskelijalle tulisi nimetä kaksi omaohjaajaa, joiden tehtävänä on toimia opettajana, kannustajana ja rohkaisijana. Kaikilla opiskelijavastaavien työpaikoilla oli runsaasti asiantuntemusta opiskelijan käytössä.

Voidaan olettaa, että opiskelijan hyvät kokemukset harjoittelusta vaikuttavat positiivisesti hänen opiskelumotivaatioon ja alalla pysymiseen.

ASIASANAT:

Käytännön työelämä, opiskelijavastaava, opiskelijaohjaus, sairaanhoitajaopiskelija

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in nursing | Nursing

November 2012 | Total number of pages 32+ 3

Instructor: PhD Maika Kummel

Sanna Helin

HOW PRACTICAL WORK CAN SUPPORT COMMITMENT TO NURSING STUDIES THROUGHOUT THE EDUCATION? – OPINIONS OF LESS THAN TWO YEARS WORKED KEY INFORMANTS

The purpose of this thesis was to find out how practical work supports the students' commitment to their studies. The aim of this study was to get information about the role of practical work as the supporter of the student, so that the godparent activities can be developed supportive to students.

The study thesis was a part of Hospital of the Future – Nursing development project 2009-2015 (Hoi-Pro) and of a project, already completed, focusing on the development of the work of the T-hospital in the Hospital District of Southwest Finland.

The study involved five skillful training fermented key informants, who works in Hospital District of Southwest Finland (VSSHP).

The study used qualitative research methods. The research problems were 1) how practical work can support nursing students' commitment to studies according to key informants, 2) to study how commitment to support the application of theoretical knowledge into practice and 3) to study how the commitment to support the supervised practical training. A data collection was carried out by theme interview in April 2012 and were analyzed using content analysis.

Key informants felt that best way to support student during training is to give positive and realistic view of nursing work. When student starts training she should be received with a positive attitude and organized sufficient orientation. During the training period should be enough learning situations. To students should be named two mentor, whose task were be as a teacher, stimulate and encourage. At every key information`s work were lot of knowledge available to student.

Conclusions can be drawn, that student`s positive experience from training period may affects positively her motivation of study and staying in health care industry.

KEYWORDS:

Practical work, key informant, student guidance, nursing student

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 KESKEISET KÄSITTEET	7
2.1 Käytännön työelämä	7
2.2 Sairaanhoitajaopiskelija	8
2.3 Opiskelijavastaava	10
2.4 Opiskelijaohjaus	11
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	16
4 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN	17
4.1 Aineisto	17
4.2 Aineistonkeruumenetelmä	18
4.3 Aineiston analysointi	19
5 TULOKSET	20
5.1 Käytännön työelämän tuki opiskeluun sitoutumisessa.	20
5.2 Teoriatiedon soveltaminen käytännön työelämään	20
5.3 Opiskelijan tukeminen ohjatussa harjoittelussa	21
6 POHDINTA	26
6.1 Luotettavuus	26
6.2 Eettisyys	27
6.3 Tulosten tarkastelua	28
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	30
LÄHTEET	31

LIITTEET

- Liite 1. Tiedote opinnäytetyöstä
- Liite 2. Suostumus
- Liite 3. Teemahaastattelu

1 JOHDANTO

Suomen terveydenhuollon tulevaisuuden keskeisimmät muutokset liittyvät terveyspalvelujärjestelmän muutospaineesiin sekä väestön ikääntymisestä johtuviin hoito- ja hoivatarpeiden muutoksiin ja uuden henkilökunnan rekrytointi ongelmiin. Lisäksi terveys- ja hyvinvointiteknologian sekä informaatioteknologian myötä avautuu uudenlaisia tutkimus- ja hoitomahdollisuuksia. Kansalaisten ja asiakkaiden sekä potilaiden rooli ja vastuu vahvistuvat kun terveyteen liittyvät riskit ja tutkimus- ja hoitomahdollisuudet monipuolistuvat. (Elomaa ym. 2005, 6.)

Terveydenhuolto on työvoimaintensiivinen ala, jossa henkilöstön työpanosta on hankalaa korvata pelkästään koneiden ja teknologian kehittymisellä. Terveydenhuollon sekä hoivapalveluiden kysyntä jatkaa kasvamista tulevaisuudessa. Koulutetun ja ammattitaitoisen henkilökunnan tarve tulee myös lisääntymään. Alan houkuttelevaisuus sekä vetovoimaisuus ovat kiperä kysymys: riittääkö alan koulutukseen riittävästi nuoria hakijoita ja pysyvätkö alalla olevat työssään raskaiden työssäolojen vuoksi? (Elomaa ym. 2005, 6.)

Sairaanhoidon opiskelijan tullessa harjoitteluun hänelle tulee nimetä omaohjaaja. Opiskelijaohjaajan tehtävänä on toimia kuuntelijana ja kyselijänä sekä neuvonantajana. Ohjauksen tulisi johtaa lisääntyneeseen tietoisuuteen vastuullisesta sekä reflektiivisestä toiminnasta. Ohjauksessa painotetaan käsitteellisen tiedon soveltamista käytäntöön, jolloin opiskelijaa tuetaan havainnoimaan omia toimintatapoja ja teoretiedon yhteyksiä (Luoju 2011, 21–22.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten käytännön työelämä voi tukea sairaanhoitajaopiskelijaa sitoutumaan opiskeluun koko koulutuksen ajan. Työn tavoitteena on saada tietoa käytännön työelämän roolista opiskelijan tukemisessa, kummiluokkatoimintaa voidaan kehittää opiskelijaa tukevaksi. Kummiluokka saa itselleen käytännön työelämästä kummin, jonka tehtävä on järjestää opiskelijoille opintokäyntejä, kertoa sairaanhoitajan työstä ja antaa opiskelijoille tukea sekä neuvoja.

Aiemmin ei ole tutkittu käytännön työelämän mahdollisuuksia tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun. Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää kummiluokkatoinnin kehittämisessä. Voidaan olettaa, että opiskelijan hyvät kokemukset harjoittelusta vaikuttavat positiivisesti hänen opiskelumotivaatioon ja alalla pysymiseen.

Tutkimus on osa Tulevaisuuden sairaala – Hoitotyön kehittämisprojektia 2009 – 2015 (Hoi-Pro), joka toteutetaan yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun (Turun AMK) ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin (VSSHP) kanssa. Projekti on ollut osa Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin T-sairaalan toiminnan kehittämisen hanketta (T-Pro hanke), jonka tavoitteena oli suunnitella sairaalaan palvelut toimialuekohtaisesti. (Kummel ym. 2011.)

2 KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Käytännön työelämä

Käytännön työelämällä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä (VSSH) opiskelijavastaavien sairaanhoitajien tekemään hoitotyötä, mihin kuuluu potilaiden hoitamisen ja hoitotyön asiantuntijana toimimisen lisäksi opiskelijan harjoittelujakson suunnittelu, toteuttaminen, kehittäminen, koordinointi ja tukena oleminen. (Lehti ym. 2012.)

Sairaanhoitaja käyttää näyttöön perustuvassa hoitotyössä hyväksi omaa ammatillista asiantuntemustaan, potilaan tarpeisiin ja kokemuksiin perustuvaa tietoa, hoitosuosituksia sekä tutkimustietoa. Hänen työnsä perustuu hoitotieteeseen. Hoitotyön ammatillisessa päätöksenteossa tulee käyttää monitieteistä tietopuustaa. (Heinonen 2004, 63.)

VSSH on kuntayhtymä, johon kuuluu 29 kunnan ja kaupungin lisäksi Turun yliopisto. Sairaanhoitopiirin alueella toimii 24 terveyskeskusta ja alueella on 460 000 asukasta. VSSH:ssä työskentelee noin 6500 vakituista työntekijää. VSSH:n kuuluu yksi yliopistollinen keskussairaala, Turun yliopistollinen keskussairaala (TYKS), ja neljä aluesairaala: TYKS Vakka-Suomen sairaala, Loimaan aluesairaala, Salon aluesairaala ja Turunmaan sairaala (Åbolands sjukhus) sekä kaksi psykiatrista sairaalaa: Halikon sairaala ja Uudenkaupungin psykiatrinen sairaala, jotka tarjoavat erikoissairaanhoidon palveluja. Piirin sairaaloissa on yhteensä noin 1370 sairaansijaa, yli 700 000 avohoitokäyntiä, noin 350 000 hoitopäivää ja 38 000 leikkaustoimenpidettä vuodessa. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 2012.)

VSSH järjestää laissa määritetyt erikoissairaanhoidon palvelut omalla toimialueellaan ja huolehtii lain mukaan määritettyjen erityistason sairaanhoitopalvelujen saatavuudesta erityisvastuualueellaan, johon kuuluu Varsinais-Suomen lisäksi Satakunta. Sairaanhoitopiiri myy myös sairaanhoitopalveluja muille asiakkaille. VSSH:n sairaalat toimivat myös opetussairaaloina, joissa sosiaali- ja

terveysalan opiskelijat oppivat käytännön työelämässä tarvitsemiaan taitoja. Lisäksi sairaaloissa tehdään tieteellisiä tutkimuksia. (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 2012.)

Terveydenhuollossa osaaminen perustuu jatkuvasti muuttuvaan ja kehittyvään laaja-alaiseen, monitieteiseen tietoperustaan ja käytännön osaamiseen sekä sosiaalisiin ja vuorovaikutuksellisiin taitoihin. Ammatin harjoittaminen edellyttää terveydenhuollon erityisvaatimusten, väestön terveystarpeiden, teknologian, tutkimusten sekä työelämän muutosten mukaisia taitoja ja valmiuksia. Alalla työskentelevältä henkilöltä edellytetään laaja-alaisen ja yleispätevän ammatillisen osaamisen lisäksi taitoa tehdä itsenäisiä päätöksiä, oppia uudelleen, kykyä itseohjautuvaan ongelmanratkaisuun ja tiedonhankintaan, kriittiseen ja kehittävään työotteeseen sekä näyttöön perustuvaan toimintaan. (Luoja 2011, 19.)

2.2 Sairaanhoitajaopiskelija

Sairaanhoitajaopiskelijalla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä henkilöä, joka opiskelee ammattikorkeakoulussa, hoitotyön koulutusohjelmassa sairaanhoitajaksi (Turun ammattikorkeakoulu 2012). Koulutus pohjautuu Euroopan unionin asettamiin direktiiveihin, joten se on vaatimuksiltaan samanlaista Euroopan eri maissa. Suomessa sairaanhoitajaksi voi opiskella 25 eri ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulut voivat päättää opetussuunnitelmistaan itse, joten koulutuksen rakenne ja sisältö voivat olla erilaisia. (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2011b.)

Sairaanhoitajakoulutukseen kuuluu perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja, ammattitaitoa edistävää harjoittelua ja opinnäytetyön tekeminen. Opinnoissa opitaan esimerkiksi hoitotyön suunnittelua, toteutusta ja seuranta, lääkehoidon toteutusta sekä potilaiden ja omaisten ohjausta. (Turun ammattikorkeakoulu 2010.) Opinnoista ammattitaitoa edistävä harjoittelu kattaa hieman yli kolmanneksen (75 op) koulutusohjelman kokonaismäärästä. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun tarkoituksena on antaa opiskelijalle mahdollisuus perehtyä terveydenhuollon toimintaan ja arvoperustaan. Tavoitteena on lisäksi pereh-

tyä ammattiopintojen kannalta merkittävämpiin käytännön työtehtäviin, kehittää omaa ammatillista osaamista ja osata soveltaa tietoja ja taitoja työelämässä. Harjoittelu mahdollistaa opiskelijalle ammatillisen ja persoonallisen kasvun ja teorian tiedon reflektoinnin käytännössä. Ammattitaitoa edistävä harjoittelu suoritetaan erilaisissa terveydenhuollon toimintayksiköissä, sillä EY:n direktiivin (77/453/ETY) mukaan harjoittelun pitää tapahtua alan ammattilaisen ohjauksessa. (Luojuus 2011, 19–20.)

Valmistuttuaan sairaanhoitaja on hoitotyön asiantuntija, joka toteuttaa ja kehittää hoitotyötä. Hoitotyön osaaminen edellyttää sairaanhoitajalta hoitotieteen, lääketieteen ja farmakologian, muiden terveystieteiden sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden tuottaman tutkimustietoon perustuvan tiedon hallintaa niin, että hän kykenee soveltamaan tietoa käytännön työhön. Sairaanhoitajana toimiessa tulee olla vahva eettinen ja ammatillinen päätöksentekotaito. Hänen tekemä työ on samanaikaisesti terveyttä edistävää, ylläpitävää, sairauksia ehkäisevää sekä parantavaa ja kuntouttavaa. Sairaanhoitaja työskentelee itsenäisesti hoitaessaan potilaita ja toteuttaessaan potilaan kokonaishoidossa lääkärin antamien ohjeiden mukaista lääketieteellistä hoitoa. (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2011b.)

Sairaanhoitajista suurin osa työskentelee julkisella sektorilla sairaanhoitajan tai hoitotyön asiantuntijan työtehtävissä. Työympäristöt vaihtelevat perusterveydenhuollon paikoista erikoissairaanhoidon sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2011c.)

Yksityisellä sektorilla työskentelee vähemmistö sairaanhoitajista, mutta tulevaisuudessa yhä useampi sairaanhoitaja työskentelee yksityisellä sektorilla. Yksityisinä työnantajina ovat esimerkiksi erilaiset tutkimus- ja hoitopalveluja tarjoavat yritykset ja terveydenhuollon henkilöstöpalveluita tuottavat yritykset. Terveydenhuollon ammattihenkilönä sairaanhoitajalla on myös oikeus toimia yrittäjänä päätoimisesti tai sivutoimisesti palkkatyön ohella. Sairaanhoitajayrittäjänä toimiminen on lisääntynyt ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimii satoja sairaanhoitajia, jotka tuottavat esimerkiksi kotisairaanhoidoa ja kotipalvelua. Lisäksi

sairaanhoitaja voi työskennellä myös kolmannen sektorin alueilla esimerkiksi erilaisissa järjestöissä tai yhdistyksissä. (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2011 c.)

2.3 Opiskelijavastaava

Tässä opinnäytetyössä opiskelijavastaavalla tarkoitetaan VSSHP:ssä työskentelevää sairaanhoitajaa, joka on käynyt Taitava ohjaaja-koulutuksen ja toiminut opiskelijavastaavana alle kaksi vuotta.

Turun yliopistollisen keskussairaalan (TYKS) työyksikköihin valittiin klinikkaopettajatoiminnan alkaessa opiskelijaohjauksesta vastaavat sairaanhoitajat, jotka nimettiin avainsairaanhoitajiksi. Avainsairaanhoitajista muodostettiin klinikoittain avainsairaanhoitajatiimejä, jotka kokoontuvat noin kerran kuukaudessa käsittelemään ajankohtaisia ja opiskeluohjaukseen vaikuttavia asioita klinikkaopettajan toimesta. Klinikkaopettaja ohjaa, neuvoo ja antaa tukea avainsairaanhoitajille opiskelijoiden ohjattuun harjoitteluun liittyvissä kysymyksissä. (Suomen Sairaanhoitajaliitto 2011a.) Avainsairaanhoitajista käytetään nykyään nimitystä opiskelijavastaava.

Jokaiseen harjoitteluorganisaation yksikköön on nimetty opiskelijavastaava, joka koordinoi ja vastaa laadukkaasta näyttöön perustuvasta opiskelijan harjoittelujakson suunnittelusta, toteuttamisesta sekä sen kehittämisestä. Opiskelijavastaava tuntee terveystieteen opetussuunnitelman, harjoittelujakson tavoitteet ja opiskelijaohjaukseen tehdyt laatusuositukset. Opiskelijavastaava toimii tiedon välittäjänä työyksiköissä. Hän selvittää Jobstep-harjoittelupaikkajärjestelmästä yksikköön tulevat opiskelijat ja informoi yksikön toisia ohjaajia opiskelijoiden tulemisesta. Opiskelijavastaavan työtehtäviin kuuluu myös opiskelijan ohjauksen organisointi, suunnittelu sekä tukena oleminen niin opiskelijoille kuin lähiohjaajille. Opiskelijavastaava on tarvittaessa tukena opiskelijan palaute- ja arviointikeskustelussa. Lisäksi opiskelijavastaavan tehtäviin kuuluu päivittää yksikön perehdytyskansiota, nettisivuja, perehdytysohjelmaa ja pitää Jobstep:ssä oleva yksikön kuvaus ajan tasalla. Opiskelijavastaava vastaa työyksikössä opiskelijaohjauksen kehittämisestä ja on mukana aktiivisesti koulun ja työelämän välises-

sä yhteistyössä. Harjoittelujakson loppupuolella opiskelijavastaava ohjaa opiskelijoita täyttämään sähköisen opiskelijapalautteen harjoittelun päätteeksi (Lehti ym. 2012.)

VSSHP:ssä on ollut vuodesta 2008 lähtien käytössä systemaattinen sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden palautejärjestelmä, millä tarkoitetaan kliinisen oppimisympäristön ja ohjauksen laadunarviointiin soveltuvaa arviointivälinettä Clinical learning environment and supervision evaluation scale (CLES-mittari). CLES-mittari koostuu harjoittelu ympäristön ja siellä toteutettavan ohjauksen laadun osatekijöistä. Palautejärjestelmä on osa sairaanhoitopiirin hoitotyön toimintaohjelmaa vuosina 2010–2015 (Tyks 2012.)

Palautejärjestelmä sisältää jatkuvan palautteen keräämisen sähköisesti, palautteen käsittelyn, raportoinnin sekä hyödyntämisen. Palautejärjestelmää käyttämällä saadaan selville VSSHP:ssä työssäoppimista tai ohjattua harjoittelua suorittavien opiskelijoiden kokemukset ja tarpeet. Sairaanhoitopiirin internet-sivulta löytyy kysely, minkä avulla opiskelija voi antaa palautetta työyksikön ilmapiiristä, opiskelijaohjauksen ja hoidon lähtökohdista osastolle sekä ohjaussuhteesta. Kyselyssä on jokaisesta osa-alueesta väittämiä, joiden toteutumista arvioidaan asteikolla 0-10. Lisäksi kyselyssä on taustakysymyksiä ja muita harjoitteluun liittyviä kysymyksiä (Tyks 2012.)

2.4 Opiskelijaohjaus

Opiskelijaohjauksella tarkoitetaan opiskelijan oppimisen tukemista (Saarikoski ym. 2009, 165) ja sen toteuttamisella on edelleen vahvat perinteet hoitotyössä. Opiskelijaohjaajana toimiminen perustuu hoitotyön asiantuntijuuteen sekä opiskelu- ja työuran aikana koettuihin ohjauskokemuksiin. (Luojaus 2011, 21.) Opiskelijaohjaajan tehtävänä on toimia kuuntelijana ja kyselijänä sekä neuvonantajana. Hänen kuuluu myös varmistaa koko harjoittelujakson ajan, että opiskelija ei jää yksin osaamattomuutensa kanssa. Ohjaajan tulee olla läsnä ja auttaa opiskelijaa kasvamaan ja kehittymään. (Heinonen ym. 2004, 28–31.) Voimassa olevien virka- ja toimiehtojen mukaan opiskelijoiden ohjaajana toimiminen kuu-

luu ammattitehtäviin. Ohjauksen tulisi johtaa lisääntyneeseen tietoisuuteen vastuullisesta sekä reflektiivisestä toiminnasta. Ohjauksessa painotetaan käsitteellisen tiedon soveltamista käytäntöön, jolloin opiskelijaa tuetaan havainnoimaan omia toimintatapoja ja teorian tiedon yhteyksiä. (Luojuus 2011, 21–22.)

Ohjatussa harjoittelussa on tärkeää, että ohjaus perustuu opiskelijan oppivalmiuksien tunnistamiseen jo heti harjoittelun alussa. Tämä edellyttää ohjaajalta ja opiskelijalta sosiaalisten taitojen lisäksi vuorovaikutus- ja päätöksentekotaitoja. Opiskelijan tulee tuoda harjoittelujakson alussa ohjaajansa tietoon omat tavoitteensa, aikaisemmat oppimiskokemukset sekä harjoittelujaksoon kohdistuvat odotukset ja toiveet. Ohjauksen tulee olla suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa, jossa harjoittelun toteutus suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa. Yhteisiä tavoitteita tulee myös asettaa ja niiden saavuttamista tarkastella. Ohjaajan tulisi lisäksi asettaa myös itselleen tavoitteita toteuttamalleen ohjaukselle. Ohjaajan tehtäviin kuuluu myös ohjata opiskelijoita tavoitteiden laatimisessa, sillä useat opiskelijat kokevat tavoitteiden asettamisen vaikeaksi. Ohjatussa harjoittelussa yksi keskeinen tavoite on teoriaopetuksen soveltaminen käytäntöön eli hoitamiseen. Ohjauksen tulisi olla hyvin yksiselitteistä, ohjausmenetelmien selkeitä ja ohjaussuhteessa olla tilaa kuunnella opiskelijaa ja jakaa hänen kokemuksiaan. Kokemuksellinen oppiminen mahdollistuu reflektoinnin kautta, jolloin tietoisien käsittelyn avulla eritellään sekä arvioidaan kriittisesti kokemuksia ja yritetään muodostaa tiedollisten oivallusten kautta yhteyksiä aiempiin oppimistilanteisiin ja kokemuksiin. Kokemuksellinen oppiminen merkitsee uuden oppimista niin, että ohjaajat hyödyntävät omia sekä opiskelijan aikaisempia kokemuksia ohjaamisessa ja arvioinnissa uuden oppimisen lähteenä. (Luojuus 2011, 26–27.)

Opiskelijaohjauksen perusteet muodostuvat henkilökunnan suhtautumisesta opiskelijaan, didaktiivisesta toiminnasta ja pedagogisesta ilmapiiristä. Terveystieteiden toimintayksikön yhteisöllistä hyvinvointia kuvaa ilmapiiri, jossa työntekijät voivat tulla kuulluksi ja heillä on oikeus ja velvollisuus suorittaa yhteisön perustehtävä. Toimintayksikön ohjauskulttuuri muodostuu myönteisestä ilmapiiristä sekä kollegiaalisesta suhtautumisesta opiskelijaan, joka luo perustan

myönteiselle oppimiskokemukselle. Ohjaajien suhtautuminen potilaisiin välittyy myös opiskelijalle, joka yleensä ottaa mallia ohjaajan toiminnoista. Ohjaajan tulee olla sisäistänyt eettisesti korkeatasoisen potilastyön lähtökohdat. Oppimista edistävässä toimintayksikössä tulisi olla avoin, reilu ja turvallinen ilmapiiri, jossa opiskelija voi helposti lähestyä henkilökuntaa. Turvallisessa ilmapiirissä myös virheille on mahdollisuus ja kysymällä voi selvittää asioita. Hyväksyvässä ilmapiirissä opiskelija pääsee helpommin hoitotiimin jäseneksi. (Luojaus 2011, 27.)

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri on julkaissut lokakuussa 2010 opiskelijaohjauksen laatusuosituksen. Laatusuosituksen tarkoitus on kehittää harjoittelun toteuttamista, arviointia ja yhtenäistää ohjauksen käytäntöjä. Laatuksiteerit pohjautuvat Savonia-ammattikorkeakoulun ja Kuopion yliopistollisen sairaalan harjoittelun kehittämisprojektissa (LYHTY 2003–2004) muodostettuihin harjoittelun laatuksiteereihin, Sosiaali- ja terveysministeriön Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu suositukseen, tutkimustietoon ja käytännön työntekijöiden kokemuksiin. Laatusuosituksen tavoite on taata opiskelijalle turvallinen ja laadukas harjoittelu terveydenhuollon eri organisaatioissa. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 5.)

Oppilaitosten tehtävä on varmistaa, että terveydenhuollon säänneltyihin ammatteihin valmistuvilla on potilasturvallisuuden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden laadun edellyttämät valmiudet. Terveysdenhuollon organisaatioiden tulee varmistaa, että jokainen siellä tapahtuva harjoittelujakso sisältää riittävästi tarkoituksenmukaisia, opiskelijan ammatillisuuden, osaamisen ja työelämäntaitoja kehittäviä oppimiskokemuksia. Lisäksi ohjauksen tulee vastata oppimiselle asetettuja vaatimuksia. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 5.)

Ruuskaasen & Meretojan (2010) sekä Saarikosken (2009) tutkimusten mukaan yksilöohjaus ja henkilökohtainen ohjaaja ovat tärkeimmät kliinisen ohjauksen osatekijät. Ohjaajana toimiminen perustuu hoitotyön asiantuntijuuteen, omiin opiskelu- ja työuran aikana saatuihin ohjauskokemuksiin. Ohjaajan tärkeitä persoonaan liittyviä ominaisuuksia ovat muun muassa kärsivällisyys, empaattisuus,

lämmin ja positiivinen suhtautuminen, motivaatio ja ohjaajaroolin tunnistaminen, taito osata kuunnella ja omaan toimintaan liittyvä kritiikin sietokyky.

Kummel & Tarr (2011) ovat kartoittaneet opiskelijoiden näkemyksiä siitä, mitkä tekijät liittyvät onnistuneeseen tai epäonnistuneeseen oppimiskokemukseen harjoittelun ja työssäoppimisen aikana. Aineisto on kerätty vuosina 2009 ja 2010 VSSH:ssä harjoittelussa ja työssäoppimassa olleiden opiskelijoiden vastauksista, CLES-mittarissa olevaan avoimeen kysymykseen ``Mitä muuta haluat kertoa jaksoosi liittyen?``

Tulosten mukaan keskeiset oppimista edistävät tekijät ovat tasa-arvoinen ja asiallinen kohtelu, harjoitteluyksikön kannustava ja opiskelijamyönteisen ilmapiiri, sekä ohjaustaidoiltaan taitava ja motivoitunut ohjaaja. Opiskelijat mainitsivat myös, että koulussa tulisi olla riittävä teoriaopetusta ennen työssäoppimisen/harjoittelujakson alkua, jotta teorian ja käytännön yhdistäminen olisi helpompaa. Ohjaavan opettajan roolia opiskelijan oppimisen tukijana tulisi jatkossakin kehittää. Lisäksi työelämäorganisaation tulisi valita ohjaaja ennen opiskelijan harjoittelujakson alkua, koska etukäteen nimetty ohjaaja koettiin edistävän hyvän ohjaussuhteen syntymistä. Jatkuva palaute harjoittelujakson aikana nimettiin myös merkitykselliseksi. (Tarr & Kummel 2011.)

Niemi ym. (2012) opinnäytetyössä tutkittiin kummiluokkatoiminnassa mukana olleiden sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia siitä, miten käytännön työelämä tukee opiskelijoiden sitoutumista opiskeluun. Aineisto on kerätty syksyllä 2011 kolmelta kummiluokalta, jotka ovat nuorisosteen sairaanhoitajaopiskelijoita. Opinnäytetyön tulosten mukaan opiskelijat halusivat lisää yhteistyötä koulun ja kummisairaaloitten välille. Kummisairaaloihin haluttiin enemmän harjoittelupaikkoja. Lisäksi eri osastoille toivottiin enemmän opintokäyntejä. Opiskelijoiden mukaan nykyinen kummiluokkatoiminta näkyi päivittäisessä opiskelussa erittäin vähän tai ei ollenkaan. Jatkossa kummiluokkatoiminnan kehittämisessä tulisi lisätä yhteistyötä opiskelijoiden ja kummisairaaloitten välillä, jotta kummiluokkatoiminta palvelisi paremmin molempia osapuolia. (Niemi ym. 2012, 12, 17–25.)

Helin (2004) on tehnyt tutkimuksen opiskelijaohjauksesta osana terveystalon ammattilaisen työtä. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, miten terveystalon käytännön harjoittelun ohjaajat hahmottavat opiskelijoiden ohjauksen työnsä osana. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluna sairaanhoitajilta, terveydenhoitajilta ja kättilöiltä, yhteensä kuudelta henkilöltä, joiden työhön kuuluu opiskelijanohjaus. Tutkimuksen tulosten mukaan opiskelijoiden oppiminen harjoittelujaksolla on riippuvainen siitä, miten heitä ohjataan. Käytännön harjoittelun ohjaus on määritelty opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemiseksi, edistämiseksi sekä helpottamiseksi. Opiskelijaohjaus tapahtuu sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Hyvä ohjaussuhde opiskelijan ja ohjaajan välillä on tärkeää. Ohjaajan valmiudet toimia ohjaajana syntyvät työ- sekä ohjauskokemusten kautta. Tutkimuksen osallistuneiden mielestä yhteistyö koulun, opettajien kanssa on hyvää, mutta vähäistä. He kokivat ohjauksen pääsääntöisesti positiiviseksi asiaksi, mutta ongelmia saattoi tulla opiskelijan oppimisvaikeuksista ja ohjaajan väsymisestä. Ohjaajat kuvasivat ohjausta toissijaiseksi työksi.

Ohjaushalukkuutta ja ohjausilmapiiriä pitää tukea terveystalon toimintayksikössä, jotta ohjausympäristö pysyy mielekkäänä ja turvallisena. Myös laadukkaat oppimistulokset ovat ohjaustilanteiden mielekkyydestä kiinni. Ohjaajien tavoitetietoisuutta tulee kehittää, jolloin ohjaus perustuu opiskelijan oppimistavoitteisiin ja koulutuksen edellyttämiin ammattitaitovaatimuksiin. Ohjaajien tulee muistaa opiskelija-arvioinnin tärkeys sekä rakentavan ja korjaavan palautteen anto jatkuvasti. Arviointitapojen kuuluu olla monipuolisia ja eri arviointimenetelmiin perustuvia jotta varmistetaan harjoittelujakson tavoitteita tukeva monipuolinen ja kattava arviointi. (Luojuus 2011, 157–158.) Terveystalon organisaatioiden tulee varmistaa opiskelijaohjauksen laatu, ohjaajien valmiudet sekä työelämän oppilaitosten toimiva yhteistyö ja tiedonkulku (Heinonen ym. 2004, 28).

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miten käytännön työelämä voi tukea sairaanhoitajaopiskelijaa sitoutumaan opiskeluun koko koulutuksen ajan. Tutkimusongelmat olivat:

1. Miten käytännön työelämä voi tukea sairaanhoitajaopiskelijan sitoutumista opiskeluun opiskelijavastaavien näkökulmasta?
 - 1.1 Miten opiskeluun sitoutumista voi tukea soveltamalla teorian tietoa käytäntöön?
 - 1.2 Miten opiskeluun sitoutumista voi tukea ohjatussa harjoittelussa?

4 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Aineisto

Tutkimuksen aineisto on kerätty haastattelemalla viittä (n=5) VSSHP:ssä työskentelevää Taitava ohjaaja-koulutuksen käynnyttä sairaanhoitajaa. Aineisto on rajattu neljään klinikkaan ja yhteen tulosalueen: neurologian, ortopedian ja traumatologian, sisätautien sekä kirurgian klinikkaan ja psykiatrian tulosalueeseen. Edellä mainittujen klinikoiden sekä tulosalueen ylihoitajat nimesivät yksikön, josta haastateltavat valittiin. Jokaisesta yksiköstä oli tarkoitus haastatella yhtä (1) taitavaohjaaja koulutuksen käynnyttä opiskelijavastaavaa. Opetuskoordinaattori suoritti opiskelijavastaavan valinnan ja antoi opinnäytetyön tekijälle tutkimukseen osallistuvien opiskelijavastaavien nimet. Valintakriteereinä pidettiin sitä, että on vapaaehtoinen osallistumaan tutkimukseen ja hän on toiminut opiskelijaohjaajana alle kaksi (2) vuotta. Ylihoitajien valitsemilta yksiköiltä löytyi vain neljä (4) kriteereihin soveltuvaa opiskelijavastaavaa. Tutkimukseen hyväksyttiin kuitenkin vielä mukaan yksi (1) haastateltava, joka kävi aineistonkeruuhetkellä taitavaohjaaja koulutusta.

Tutkimukseen osallistuville opiskelijavastaaville pidettiin maaliskuussa 2012 TYKS:n T-sairaalassa info opinnäytetyöstä. Infossa paikalla päässeille kerrottiin tutkimuksesta, annettiin mahdollisuus kysyä tutkimuksesta ja sovittiin haastattelu-aika. Lisäksi heille annettiin tutkimuksen tiedote (Liite 1) ja suostumuslomake (Liite 2) ja sähköpostitse lähetettiin haastattelun teemat (Liite 3). Tutkimuksen tekijä oli yhteydessä paikan päälle estyneisiin haastateltaviin ja lähetti heille sähköpostitse tutkimuksen tiedotteen, suostumuslomakkeen ja haastattelun teemat sekä sopi haastattelun ajankohdan. Haastattelut toteutettiin huhtikuussa 2012.

Haastattelu toteutettiin haastateltavan valitsemassa paikassa. Haastattelutilanteessa tutkimuksen tekijä kysyi lupaa haastattelun nauhoitukseen ja pyysi haas-

tateltavalta kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Haastattelut kestivät 27–60 minuuttia ja ne nauhoitettiin haastateltavan luvalla.

4.2 Aineistonkeruumenetelmä

Tutkimus noudattaa laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen viitekehystä. Kvalitatiivinen tutkimus on vakiintunut hoitotieteessä ja ihmistieteissä 1980-luvulta lähtien. Kvalitatiivinen lähestymistapa valitaan usein, kun jotain vähemmän tutkittua aihetta halutaan lähestyä kokonaisvaltaisesti ja kerätä paljon tietoa. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2010, 50–51.)

Määrittelyssä korostuu ihmisten kokemusten, tulkintojen, käsitysten tai motivaatioiden tutkiminen sekä ihmisten näkemysten kuvaus. Kvalitatiivinen tutkimus liittyy siis uskomuksiin, asenteisiin ja käyttäytymisen muutoksiin. Tutkimusmenetelmällä pyritään löytämään aineistosta toimintatapoja, samanlaisuuksia tai eroja. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2010, 50–51.)

Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastattelun keskeiset asiat on sovittu, mutta aineiston keruuseen liittyy vapauksia. Haastattelumuotona teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto, jolle on ominaista teema-alueet sekä tarkkojen kysymysmuotojen ja järjestyksen puuttuminen. Teemahaastattelussa edetään keskeisten etukäteen valittujen teemojen sekä tarkentavien kysymysten mukaan. Etukäteen valitut teemat perustuvat viitekehukseen. Metodologisesti teemahaastattelussa painotetaan ihmisten tulkintoja asioista. Teemahaastattelun etuna on, että vastaukset koostuvat haastateltavien omista kokemuksista, eivätkä tutkijan määräämät vastausvaihtoehdot rajaa vastauksia. (Kurkela 2011,121.) Haastattelua varten laadittiin teemahaastattelurunko.

4.3 Aineiston analysointi

Aineiston analyysi aloitettiin litteroimalla eli kirjoittamalla haastattelunauhojen materiaali tekstiksi. Nauhoitettu materiaali kirjoitettiin sanasta sanaan auki. Litteroimisen jälkeen sisältö analysoitiin sisällönanalyysiä käyttäen.

Sisällönanalyysi on aineistojen tavallisin analyysimenetelmä. Sisällönanalyysin ideaa käytetään monissa eri kvalitatiivisen tutkimuksen lähestymistavoissa ja menetelmissä. Sen avulla analysoidaan ja kuvataan aineistoa. Sisällönanalyysin tavoitteena on esittää aineisto laajasti, mutta tiiviisti, minkä tuloksena syntyy käsiteluokituksia, käsitejärjestelmiä, malleja tai käsitekarttoja. (Kankkunen ym. 2009, 133–134).

Sisällönanalyysissä etsittiin vastausta tutkimuksen pääongelmaan ja kahteen pääongelmasta johdettuun alatutkimusongelmaan. Toisesta alatutkimusongelmasta tehtiin taulukko. Taulukossa alkuperäinen ilmaisu on pelkistetty, ryhmitelty ja niistä on tehty ala- ja yläluokka.

5 TULOKSET

5.1 Käytännön työelämän tuki opiskeluun sitoutumisessa.

Aineistosta poimittiin kymmenen ilmaisua, jotka kuvasivat opiskelijavastaavien käsityksiä siitä, miten käytännön työelämä voi tukea opiskeluun sitoutumisessa. Näistä ilmaisuista yhdeksän oli positiivista ilmaisua ja yksi negatiivinen ilmaisu.

Kolme haastateltavaa mainitsi, että opiskelijalle tulee antaa myönteinen ja realistinen kuva sairaanhoitajan työstä (kolme suoraa ilmausta).

Annetaan positiivinen kuva tästä työst opiskelijalle.

Suurin osa haastateltavista mainitsi sen, että opiskelijan tullessa harjoitteluun hänet tulee ottaa vastaan positiivisesti ja häntä tulee kohdella kunnioittavasti (neljä suoraa ilmausta).

Opiskelijaa tulee kohdella niinku tulevaa kollegaa.

Haastateltavat mainitsivat myös sen, että opiskelijalle tulee toimia esimerkkinä muun muassa noudattamalla työaikoja (kaksi suoraa ilmausta).

Ja ollaan esimerkkinä opiskelijalle, että noudatetaan työaikoja.

Yhden haastateltavan mukaan negatiivinen kuva sairaanhoitajan työstä, liiallinen kiireen painottaminen ja työn varjopuolien esille nosto vaikuttaa negatiivisesti opiskelijan tukemiseen opiskeluun sitoutumisessa (yksi suora ilmaisu).

Ettei ruikuteta ja anneta semmost negatiivist kuvaa ja tota tehdä kiirettä.

5.2 Teoriatiedon soveltaminen käytännön työelämään

Kaikki haastateltavat kokivat tämän kysymyksen vaikeaksi. Aineistosta poimittiin 12 neutraalia ilmaisua.

Kaikilla haastateltavien työpaikoilla oli runsaasti materiaalia ja asiantuntemusta opiskelijan käytössä. Materiaaliksi mainittiin erilaiset potilasoppaat, lehdet, internet, työpaikan henkilökunnan tekemät kirjalliset työt, työpaikan henkilökunnan asiantuntijuus, perehdytyskansio ja PowerPoint-esitykset (viisi suoraa ilmausta).

Osastolla on paljon hyviä asiantuntijoita keneltä voi kysyä.

Yksi haastateltava mainitsi, että samalla kun hän ohjaa potilasta niin opiskelija kuulee teoritietoa (yksi suora ilmaus).

Samalla kun ohjaan potilasta niin opiskelija kuulee siinä samalla teoritietoa.

Jokainen haastateltava oli valmis ohjaamaan opiskelijaa tiedon lähteille. Opiskelijalle esitettiin johdattelevia kysymyksiä ja suorien vastauksien antamista pyrittiin välttämään. Opiskelijalta vaadittiin myös perusteluja sekä ymmärrystä miksi hän toimii tietyllä tavalla (viisi suoraa ilmausta).

Täällä pitää ymmärtää asiat, ei muuten pärjää.

Yksi haastateltava kertoi, että hänen työyksikössä annetaan noin kerran viikossa opiskelijalle teoriaopetusta tietyistä sairauksista (yksi suora ilmaus).

Meillä annetaan noin kerran viikossa tietyistä sairauksista ohjausta ja opetusta opiskelijalle.

5.3 Opiskelijan tukeminen ohjatussa harjoittelussa

Aineistosta poimittiin 12 neutraalia ilmaisua, jotka liittyivät opiskelijan tukemiseen ohjatussa harjoittelussa. Ilmaisut pelkistettiin yksinkertaisemmiksi. Pelkistetyt ryhmät jaettiin yhteen alaluokkaan: opiskelijan tukeminen ohjatussa harjoittelussa.

Opiskelijan tukeminen ohjatussa harjoittelussa alaluokan alle muodostui kahdeksan eri ryhmää; riittävä alkuperehdytys, positiivisen kuvan luominen hoitotyöstä, turvallisuuden tunteen luominen, opiskelijan oppimistavoitteiden huomi-

ointi harjoittelujaksolla, opiskelijan ja ohjaajan tiivis yhteistyö, avoin vuorovaikutus, palautteen tärkeys ja nimetty omaohjaaja.

Jokainen haastateltava korosti hyvän ja riittävän perehdytyksen tärkeyttä. Perehdytyksen katsottiin alkavan jo koulussa. Opiskelijan cv:hen tutustuminen etukäteen ja tavoitteiden lukeminen katsottiin tärkeäksi asiaksi.

Ensimmäisen päivän vastaanotolla (kaksi ilmaisua) koettiin olevan suuri merkitys. Opiskelija tulisi ottaa positiivisesti vastaan, hänelle tulisi näyttää tilat, esitellä osaston henkilökunta, kertoa päivärytmistä ja työyhteisön toiminnasta sekä minkälaisia potilaita yksikössä hoidetaan.

Kyl se on helpompi alottaa opiskelu ku tietää vähä missä mennään. Ja se ettei tää nii kauhee paikka oo.

Opiskelijalle tulisi luoda turvallisuuden tunne harjoittelun aikana (yksi suora ilmaisu), eikä häntä tule jättää yksin missään vaiheessa.

Opiskelijalle tulee luoda turvallisuuden tunne.

Opiskelijan tekemiin tavoitteisiin tulee kiinnittää huomiota (neljä suoraa ilmaisu). Opiskelijan tekemien tavoitteiden tulisi olla realistiset.

Tavoitteisiin tulee kiinnittää huomiota, ettei ne oo liia vaikeita.

Harjoittelujakson aikana tulisi olla paljon oppimistilanteita. Oppimistilanteissa on tärkeää, että opiskelijalle näytetään ensin ja vasta sen jälkeen tehdään yhdessä (yksi ilmaus).

Ettei se oo semmost et mee ja tee.

Kaikki haastateltavat kokivat, että heidän työpaikoillaan on paljon oppimistilanteita. Opiskelijoiden katsottiin saavan osallistua kaikkeen mahdolliseen toimintaan mitä työyksikössä on tarjolla oman mielenkiintonsa mukaan. Kaksi haastateltavaa mainitsi myös, että heidän yksikössä opiskelijalle "säästetään töitä". Asialla tarkoitettiin sitä, että vaikka omassa ryhmässä ei olisi opiskelijaa niin opiskelija voi tulla toisesta ryhmästä tekemään hoitotoimenpiteen.

Palautteen antaminen opiskelijalle koettiin tärkeäksi (yksi ilmaisu). Avoin ja rehellinen vuorovaikutussuhde ohjaajan ja opiskelijan välillä koettiin tärkeäksi (kaksi suoraa ilmaisu). Ohjaajien tulisi antaa palautetta opiskelijalle koko harjoittelujakson ajan (kolme suoraa ilmaisu). Opiskelijalle tulisi antaa niin hyvää kuin kriittistä palautetta. Haastateltavat mainitsivat myös sen, että opiskelijan tulisi antaa ohjaajalleen palautetta. Lisäksi opiskelijalla tulisi olla väli- ja loppuarviointi.

Ollaan avoimia puolin jos toisin.

Opiskelijalle tulisi antaa koko harjoittelujakson ajan palautetta.

Palautteen saaminen on tärkeää ja motivoi opiskelija ja jatkon kannaltakin.

Opiskelijan tullessa harjoitteluun hänelle tulisi nimetä mielellään kaksi ohjaajaa (yksi ilmaisu). Ohjaajan tehtävänä on toimia opiskelijan opettajana, kannustajana ja rohkaisijana (kaksi ilmaisu). Opiskelijan tulisi suunnitella omat työvuoronsa ohjaajien työvuorojen mukaan.

On joku tietty ihminen kenen kanssa se opiskelija liikkuu.

Ohjaaja niinku opettaa opiskelijaa ja seuraa et hän kans oppii ja kehitty.

Opiskelijan tulisi saada itse oivaltaa miten asiat menee. Ohjaajan tehtävä on toimia tukijana, auttajana ja kannustajana (yksi ilmaisu).

Ohjaajan tehtävä on kannustaa yrittämään uudestaan ja uudestaan kunnes asia sujuu.

Haastateltavat kertoivat, että jos ohjaaja on poissa töistä tai toisessa työvuorossa kuin opiskelija niin osastonhoitaja voi nimetä opiskelijalle korvaavan ohjaajan tai opiskelijan omaohjaaja on etukäteen sopinut opiskelijalle toisen ohjaajan.

Kaikki haastateltavat kokivat, että opiskelijan hyvät kokemukset työharjoittelujaksosta vaikuttavat positiivisesti opiskelijan opiskelumotivaatioon.

Taulukko 1. Käytännön työelämän mahdollisuudet tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun

<i>Alkuperäinen ilmaisu</i>	Pelkistys	Ryhmä	Alaluokka	Yläluokka
<i>Kyl se on helpompi alottaa opiskelu (harjoittelu) kun tietää vähä missä mennään.</i>	Työyksikön ja sen toiminnan esittely ohjatun harjoittelun alkaessa	Riittävä alkupe-rehdytys	Opiskelijan tukeminen ohjatussa harjoittelussa	Käytännön työelämän mahdollisuudet tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun
<i>Ja se ettei tää nii kauhee paikka oo.</i>	Positiivisen kuvan antaminen harjoittelupaikasta	Positiivisen kuvan luominen hoitotyöstä		
<i>Opiskelijalle tulee luoda turvallisuuden tunne.</i>	Turvallisuuden tunteen luominen	Turvallisuuden tunteen luominen		
<i>Tavoitteisiin tulee kiinnittää huomiota, ettei ne oo liia vaikeita.</i>	Opiskelijan oppimistavoitteiden realistisuus	Opiskelijan tavoitteiden huomiointi		
<i>Ettei se oo semmost et mee ja tee.</i>	Opiskelijan ja ohjaajan yhdessä tekeminen	Opiskelijan ja ohjaajan tiivis yhteistyö		
<i>Ollaan avoimia puolin jos toisin</i>	Avoimuus opiskelijan ja ohjaajan välillä	Avoin vuorovaikutus		
<i>Opiskelijalle tulis antaa koko harjoittelu ajan palautetta.</i>	Jatkuvan palautteen anto ja vastaanotto	Palautteen tärkeys		
<i>Palautteen saaminen on tärkeätä ja motivoi opiskelijaa ja jatkonki kannalta.</i>	Palautteen anto ja vastaanotto			
<i>On joku tietty ihminen kenen kanssa se opiskelija liikkuu.</i>	Etukäteen nimetty ohjaaja	Nimetty oma-ohjaaja		
<i>Ohjaaja niinku opettaa opiskeli-</i>	Ohjaaja toimii opettajana ja seuraajana			

<i>jaa ja seuraa et hän kans oppii ja kehittyy</i>				
<i>Ohjaajan tehtävä on kannustaa yrittämään uu- destaan ja uu- destaan kunnes asia sujuu.</i>	Ohjaaja toimii kan- nustajana ja roh- kaisijana			

6 POHDINTA

6.1 Luotettavuus

Tämä tutkimus oli kvalitatiivinen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa reliabelius ja validius ovat saaneet monenlaisia tulkintoja ja ne saatetaan sitoa kvantitatiiviseen tutkimukseen. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan kuitenkin reliabiliteetin ja validiteetin perusteella. Validius arvioi tutkimusmenetelmän kykyä siitä, mitä oli tarkoitus tutkia. Tutkimuksen reliabelisuudella tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta. Se voidaan todeta jos kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tulokseen. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus siitä miten hän on tutkimuksen toteuttanut. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Aineiston tuottamisen olosuhteet tulee olla kerrottuna selkeästi ja totuudenmukaisesti. Haastattelututkimuksissa tulee kertoa haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät ja tutkijan oma arvio tilanteesta. Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysissä keskeistä on luokittelujen tekeminen. Lukijalle tulee kertoa luokittelun syntymisen alkujuuret sekä luokittelujen perusteet. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227.)

Luotettavuutta tulee arvioida koko ajan, kaikissa opinnäytetyön tekoprosessin vaiheissa. Tässä tutkimuksessa luotettavuudesta on pidetty huolta kirjoittamalla haastattelut sanasta sanaan auki. Tutkimuksen tulokset on kirjattu selkeästi tutkimusraporttiin. Käytännön työelämän mahdollisuudet tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun - vastauksista tehtiin taulukko, jossa ilmaisut pelkistettiin, ryhmiteltiin ja jaettiin ala- ja yläluokkaan.

Kolmessa haastattelutilanteessa ilmeni häiriöitä, jotka johtuivat epäsovivasta haastattelupaikasta. Haastatteluyksiköissä oli huonosti haastatteluihin soveltuvia tiloja käytettävissä. Haastattelutilanteissa häiriö aiheutti sen, että haastattelija keskeytti puhumisen ja saattoi unohtaa sen mitä oli kertomassa. Kahdessa haastattelussa tutkija koki yksiköissä vallitsevan kiireen vaikuttaneen haastatte-

luihin. Haastateltavat toivoivat, että haastattelu suoritettaisiin mahdollisimman nopeassa tahdissa loppuun, koska työyksikössä oli kiire. Jos haastateltavilla olisi ollut enemmän aikaa vastata kysymyksiin, olisi aiheesta saattanut ilmetä lisää tietoa. Tämä oli tutkijan ensimmäinen haastattelututkimus. Tutkijan kokemattomuus saattoi myös vaikuttaa vastauksiin.

6.2 Eettisyys

Tieteellinen tutkimus tulee suorittaa hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen, joka on edellytys tutkimuksen eettiselle hyväksyttävyydelle (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002).

Hyvin tehty opinnäytetyö on usein myös eettisesti kestävää tutkimusta (Launis 2007, 28). Opinnäytetyön luotettavuus, uskottavuus, ja eettinen hyväksyttävyys edellyttävät, että opinnäytetyö toteutetaan hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen sekä tutkimuskohteen moraalinen asema ja oikeudet otetaan asianmukaisella tavalla huomioon (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002, Launis 2007, 28). Ihmiseen kohdistuvaan tutkimukseen liittyvistä eettisistä kysymyksistä keskeisempiä ovat ihmisarvon loukkaamattomuus, vapaaehtoinen suostumus ja tutkittavalle aiheutuvat riskit sekä haitat verrattuna tutkimuksesta odotettavissa olevaan hyötyyn (Launis 2007, 28).

Opinnäytetyösuunnitelma, tiedote tutkittavalle ja suostumuslomake ovat avain opinnäytetyön eettiseen arviointiin, jotka opinnäytetyön tekijä on laatinut liitteeksi tähän työhön. Rehellisyyden periaatteet soveltuvat koko opinnäytetyöprosessin ajan. Prosessin aikana tehdään paljon rajauksia, joista tekijä ilmoittaa työsäään. Tekijä on arvioinut tiedon luotettavuutta, soveltuvuutta ja ilmoittanut käyttämänsä lähteet. Arkieettisyys ilmenee sopimuksen noudattamisessa. Tiedonantajia ja kohdehenkilöitä kohtaan korostuu avoimuus ja vapaaehtoisuus. Heidän osallistumisensa aineiston tuottamiseen perustuu heidän suostumukseensa. (Launis 2007, 29.) Opinnäytetyön tekoon osallistuneiden henkilöiden anonymiteetti on turvattu ja yksittäistä vastaajaa ei pidä kyetä tunnistamaan raportista. Opinnäytetyötä varten kerätty aineisto tuli ainoastaan opinnäytetyön

tekijän käyttöön ja se on säilytetty asianmukaista huolellisuutta noudattaen. Opinnäytetyöprosessin valmistuttua, aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla. Tuloksia raportoidessa tulee myös huomioida, että ne eivät ole puutteellisia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 179).

Opinnäytetyön tekijä on hankkinut aineiston keruuseen tarvittavat luvat ja tulokset on raportoitu eettiset periaatteet huomioiden huolellisesti ja totuudenmukaisesti.

6.3 Tulosten tarkastelua

Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, miten käytännön työelämä voi tukea sairaanhoitajaopiskelijaa sitoutumaan opiskeluun koko koulutuksen ajan. Työn tavoitteena oli saada tietoa käytännön työelämän roolista opiskelijan tukemisessa, jotta kummiluokkatoimintaa voidaan kehittää opiskelijaa tukevammaksi. Tämän tutkimuksen aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu. Aihetta sivuavia tutkimuksia on tehty muutamia, esimerkiksi Helin (2004), Ruuskanen & Meretoja 2010 ja Kummel & Tarr (2011).

Tutkimuksen tulosten mukaan opiskelijavastaavat kokivat, että käytännön työelämällä on mahdollisuuksia tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun. Opiskelijavastaavat kokivat voivansa tukea opiskelijaa parhaiten ohjatun harjoittelun aikana antamalla myönteisen ja realistisen kuvan sairaanhoitajan työstä.

Jokainen opiskelijavastaava korosti hyvän ja riittävän perehdytyksen tärkeyttä, joka katsottiin alkavan jo koulussa. Opiskelijavastaavien mukaan opiskelijalle tulee toimia esimerkkinä muun muassa noudattamalla työaikoja. Opiskelijan tullessa harjoitteluun hänet tulee ottaa vastaan positiivisesti sekä kohdella kunnioittavasti. Lisäksi hänellä tulisi olla valmiiksi nimetty omaohjaaja, joiden tehtävä on toimia opiskelijan opettajana, kannustajana sekä rohkaisijana. Opiskelijan tulisi laatia omat työvuoronsa ohjaajiensa työvuorojen mukaan. Harjoittelun aikana opiskelijalle tulee luoda turvallisuuden tunne, eikä häntä tule jättää yksin missään vaiheessa. Ohjaajan tulee kiinnittää huomiota opiskelijan laatimiin tavoitteisiin, jotta tavoitteet ovat realistiset. Harjoittelujakson aikana tulisi olla riit-

tävästi oppimistilanteita. Oppimistilanteissa on tärkeää, että opiskelijalle näytetään ensin ja vasta sen jälkeen tehdään yhdessä ohjaajan kanssa. Opiskelijan tulisi saada itse oivaltaa miten asiat menee. Opiskelijalle tulee antaa palautetta jatkuvasti koko harjoittelujakson ajan ja opiskelijavastaavien mukaan opiskelijan tulisi myös antaa palautetta ohjaajalleen.

Opiskelijavastaavat kokivat, että heidän työyksiköissään on runsaasti materiaalia ja asiantuntemusta opiskelijan käytössä teorian lähteenä. Lisäksi jokainen opiskelijavastaava oli myös valmis ohjaamaan opiskelijaa luotettavan teorian lähteille.

Ruuskasen & Meretojan 2010 tutkimuksessa Opiskelijoiden näkemyksiä yliopistosairaalaan oppimisympäristönä oli kuvattu opiskelijoiden antamaa palautetta ja kehittämisehdotuksia. Kummelin & Tarrin (2011) olivat kartoittaneet opiskelijoiden näkemyksiä siitä, mitkä tekijät liittyvät onnistuneeseen tai epäonnistuneeseen oppimiskokemukseen harjoittelun ja työssäoppimisen aikana. Molempien tutkimusten tulosten mukaan ohjatussa harjoittelussa tärkeää oli hyvä ohjaus sekä hyväksyvä että tasa-arvoinen kohtelu. Opiskelijat pitivät myös jatkuvan palautteen antoa tärkeänä asiana. Opiskelijoiden mielipiteet olivat samankaltaisia, mitä tähän tutkimukseen osallistuneilla opiskelijavastaavilla.

Helinin (2004) tutkimuksen tulosten mukaan opiskelijoiden oppiminen harjoitejaksolla on riippuvainen siitä miten heitä ohjataan. Tutkimuksen osallistuneiden mielipiteet ohjauksesta olivat samanlaisia kuin tähän tutkimukseen osallistuneilla.

Tämän tutkimuksen otoskoko oli varsin pieni. Jatkossa olisi hyvä tehdä vastaavanlainen tutkimus esimerkiksi suuremmalla otoskoolla, jotta saataisiin enemmän opiskelijavastaavien mielipiteitä ilmi tutkimusaiheesta. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää hyväksi kummiluokkatoiminnan kehittämisessä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tulosten tarkastelun myötä tehtiin seuraavanlaisia johtopäätöksiä:

1. Opiskelijavastaavien mukaan käytännön työelämällä on mahdollisuuksia tukea opiskelijaa sitoutumaan opiskeluun.
2. Opiskelijavastaavat kokivat voivansa tukea opiskelijaa parhaiten ohjatun harjoittelun aikana antamalla myönteisen ja realistinen kuvan sairaanhoitajan työstä.
3. Opiskelijan tullessa harjoitteluun hänet tulee ottaa vastaan positiivisesti ja järjestää hyvä ja riittävä perehdytys. Lisäksi harjoittelun aikana tulee olla riittävästi erilaisia oppimistilanteita.
4. Opiskelijalle tulisi nimetä kaksi omaohjaajaa, joiden työvuoroja seuraten hänen tulisi laatia omat työvuoronsa.
5. Omaohjaajan tehtävänä on toimia opettajana, kannustajana ja rohkaisijana.
6. Kaikilla opiskelijavastaavien työpaikoilla oli runsaasti materiaalia ja asiantuntemusta opiskelijan käytössä ja jokainen opiskelijavastaava oli valmis ohjaamaan opiskelijaa tiedon lähteille.
7. Voidaan olettaa, että opiskelijan hyvät kokemukset harjoittelusta vaikuttavat positiivisesti hänen opiskelumotivaatioon ja alalla pysymiseen.

LÄHTEET

Elomaa, L., Paltta, H., Saarikoski, M., Sulosaari, V. & Ääri, R-L. 2005. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun Ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja: 24.

Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22.

Heinonen, N. & Vallimies-Patomäki, M. 2004. Työssäoppiminen ja ohjattuharjoittelu- Suositukset terveydenhuollon toimintayksiköille. Sairaanhoidaja.vol.77. nro 3/2004, 28–31.

Helin, R. 2004. Pro gradu- tutkielma. Opiskelijaohjaus osana terveysalan ammattilaisen työtä, Ohjaajan näkökulma. Oulun Yliopisto.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki; WSOYpro Oy.

Kummel, M. & Tarr, T. 2011. Opiskelijoiden oppimiskokemukset ohjatussa harjoittelussa ja työssäoppimisessa.

Kummel, M. & Projektiryhmä 2011. Projektisuunnitelma. Tulevaisuuden sairaala – hoitotyön kehittämisprojekti 2009–2015 (Hoi-Pro).

Launis, V. 2007. Tutkimuksen eettinen ennakointi- mitä se on? Tieteessä tapahtuu. Nro 1/2007, 28–33.

Lehti; Lehto; Nenonen; Paltta; Wiirilinna; Vaartio-Rajalin; Teuri & Tarr. 2012. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun prosessin työtehtävät.

Luojus, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Tampere: Tampereen yliopisto.

Niemi, K., Rajamäki, S. & Tapola, M. 2012. Kummiluokkatoiminta sairaanhoitajaopiskelijoiden tukena. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorke koulu.

Pohjois- Savon sairaanhoitopiiri 2010. Opiskelijaohjauksen laatusuositukset.

Ruuskanen, S. & Meretoja, R. 2010 Opiskelijoiden näkemyksiä yliopistosairaalaista oppimisympäristönä. Sairaanhoidaja. Vol. 83, No 2/2010, 48–51.

Saarikoski, M, Kaila, P. & Leino-Kilpi, H. 2009. Kliininen oppimisympäristö ja ohjaus hoitajaopiskelijoiden kokema – muutokset kymmenvuotiskaudella. Hoitotiede vol. 21. n:o 3/2009, 163–173.

Suomen Sairaanhoidajaliitto Oy 2011 a. Kokemuksia klinikkaopettajatoiminasta. Viitattu 12.9.2011
www.sairaanhoidajaliitto.fi >Ammatilliset urapalvelut > Julkaisut.

Suomen sairaanhoidaja liitto Oy 2011 b. Opiskelu sairaanhoidajaksi. Viitattu 11.9.2011.
www.sairaanhoidajaliitto.fi > sairaanhoidajan työ ja hoitotyön kehittäminen > opiskelu sairaanhoidajaksi.

Suomen Sairaanhoidajaliitto Oy 2011c. Työolot ja työehdot. Viitattu 11.9.2011.
www. sairaanhoidajaliitto.fi> sairaanhoidajan työ ja hoitotyönkehittäminen> työolot ja ehdot.

Turun ammattikorkeakoulu 2012. Hoitotyö. Viitattu 25.10.2012
www.turkuamk.fi > koulutustarjonta ja haku > AMK-tutkinto nuoret > sosiaali-, liikunta- ja terveysala > hoitotyö.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen 2002 (pdf). Viitattu 14.3.2012 <http://www.tenk.fi> > Hyvä tieteellinen käytäntö > Tulostettavat ohjeet > Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen 2002.

Tyks 2012. Palaute harjoittelujaksostasi on tärkeää 5.6.2012. Viitattu 2.9.2012
www.tyks.fi > opiskelu > palautekysely.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 2012. Yleisesittely 5.3.2012. Viitattu 5.5.2012
www.vsshp.fi > yleisesittely.

Tiedote opinnäytetyöstä

Arvoisa Opiskelijavastaava!

Olen kolmannen vuoden sairaanhoitajaopiskelijaa. Opintoihini Turun Ammatti-
korkeakoulussa kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Opinnäytetyön aiheena on
Miten käytännön työelämä voi tukea hoitotyön opiskeluun sitoutumista koko
opiskelun ajan? – Alle kaksi vuotta toimineiden opiskelijavastaavien näkemyk-
set. Tuleva opinnäytetyö on osa Tulevaisuuden sairaala – Hoitotyön kehittämis-
projektia 2009 – 2015 (Hoi-Pro), joka toteutetaan yhteistyössä Turun ammatti-
korkeakoulun (Turun AMK) ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin (VSSHP)
kanssa.

Opinnäytetyö toteutetaan yksilöhaastatteluna, johon osallistuminen on vapaaeh-
toista. Voitte milloin tahansa keskeyttää osallistumisenne ilmoittamalla asiasta
tekijöille. Haastattelut suoritetaan keväällä 2012 ja ne tullaan äänittämään osal-
listujan suostumuksella. Haastatteluun on hyvä varata aikaa noin yksi (1) tunti.
Opinnäytetyön tekijä ilmoittaa haastateltaville haastattelupaikan myöhemmin.

Teistä kerättyä haastatteluaineistoa käsitellään luottamuksellisesti. Aineisto tu-
lee ainoastaan opinnäytetyön tekijän käyttöön ja se säilytetään asianmukaista
huolellisuutta noudattaen. Kerätty aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla
opinnäytetyön valmistuttua.

Opinnäytetyön tekijä ja yhteyshenkilöt, joilta haastatteluun osallistuvat voivat
pyytää lisätietoa:

Sanna Helin, puh päivisin 044-5582323 tai sanna.helin@students.turkuamk.fi

Opinnäytetyöni ohjaaja on Lehtori, FT Maika Kummel Turun AMK terveystieteiden
osastolla. Hänen yhteystietonsa, puh päivisin 040-3550444 tai maika.kummel@turkuamk.fi

SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖHÖN OSALLISTUMISESTA

Opinnäytetyön nimi: Miten käytännön työelämä voi tukea hoitotyön opiskeluun sitoutumista koko opiskelun ajan? – Alle kaksi vuotta toimineiden opiskelijavas-
taavien näkemykset

**Opinnäytetyön tekijä ja yhteyshenkilö, joilta haastatteluun osallistuvat
voivat pyytää lisätietoa:**

Sanna Helin, puh päivisin 044-5582323 tai sanna.helin@students.turkuamk.fi

Suostun osallistumaan yllämainittuun opinnäytetyöhön ja siinä tarvittavien tietojen keräämiseen. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Minulla on oikeus milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Olen tietoinen siitä, että keskeyttämiseeni mennessä antamiani tietoja käytetään osana opinnäytetyötä. Ennen suostumusta olen saanut opinnäytetyötä koskevan tiedotteen. Annettu tiedote sisältää selvityksen opinnäytetyön tarkoituksesta, hyödynnettävyydestä sekä opinnäytetyössä kerättävien henkilötietojen käsittelystä, hävittämisestä sekä selvityksen siitä, että kerättyä aineistoa tullaan käsittelemään luottamuksellisesti. Saatuja tietoja ei luovuteta opinnäytetyöhön kuulumattomille henkilöille.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkittavaksi.

Suostumuksen antajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja aika

Suostumus vastaanotettu

Opinnäytetyöntekijän allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja aika

Haastattelun Teemat

1. Opiskelijan tukeminen opiskeluun sitoutumisessa.
2. Opiskelijan tukeminen ohjatussa harjoittelussa.
3. Opiskelijan tukeminen teorian opiskelussa.
4. Opiskelijan tukeminen laboraatiotunneilla.
5. Opiskelijan tukeminen opinnäytetyön teossa.